

Imatges de diferents èpoques i situacions de la vida d'Eugeni d'Ors (Barcelona, 28 de setembre del 1881 - Vilanova i la Geltrú, 25 de setembre del 1954) ILC

Eugeni d'Ors: una multitud!

LAURA BORRÀS
Directora de la ILC

“Voldriem *parlar* com Demòstenes, *escriure* com Boccaccio, *pintar* com Leonardo, *saber* com Leibniz, *tenir* com Napoleó, un ample imperi, o un jardí botànic, com Ruelbeck... Voldriem *ésser* Goethe.” Eugeni d'Ors, conegut com a Xènius o Octavi de Romeu entre altres *alter-egos*, és qui signa aquesta frase. La primera persona del plural és adequadíssima en aquesta oració, perquè Ors és una multitud. En ell conflueixen una multitud de prismes, d'interessos, d'experteses, però també una multitud de rostres, màscares, il·lusions i somnis. Els personatges històrics esmentats (Demòstenes, Boccaccio, Leonardo, Leibniz, Napoleó i Ruelbeck) i els verbs marcats en cursiva ens donen una mesura precisa de la dimensió extraordinàriament singular del personatge.

Estem davant d'un volum que vol do-

nar comptes de l'obra peculiar d'un autor singular i polièdric. Doctor en Dret i en Filosofia i Lletres, periodista, escriptor, ideòleg del noucentisme en temps de Prat de la Riba; la complexa personalitat de Xènius el fa oscil·lar entre la secretaria general de l'Institut d'Estudis Catalans (1910) i la Jefatura Nacional de Bellas Artes del govern de Burgos (1937). Dues institucions, dos moments històrics i, entremig, un trencament sonor i irreparable.

La seva influència en la vida pública catalana mitjançant les gloses que va publicar a *La Veu de Catalunya* entre el 1906 i el 1920 va ser extraordinària. Des del seu càrrec va promoure iniciatives culturals i de país que tenien un marcat caràcter ideològic, sociològic i estètic: entre altres ocupacions, va ser director d'Instrucció Pública a la Mancomunitat, de l'Escola de Bibliotecàries, de *Quaderns d'Estudi*, de la col·lecció Minerva, etcètera.

Tanmateix, la mort de Prat de la Riba, que havia estat el seu gran valedor i amic, i

el nomenament de Puig i Cadafalch com a successor al capdavant de la Mancomunitat va comportar per a ell una pèrdua de favor públic que va culminar amb la seva defenestració pública a Catalunya. Les seves posicions pro-sindicals en les *Glosses de la vaga* i alguns problemes de corrupció política van comportar la seva caiguda i la seva fugida.

El 1923 s'instal·la a Madrid i no torna a escriure cap obra més en català. A dia d'avui els seus descendents no parlen aquesta llengua. El trencament és radical, contundent, definitiu. Un cop allà continua desplegant el seu paper d'intel·lectual sagaç i brillant. Reprèn la publicació d'*El glosario*, en castellà, a l'*ABC*, *Arriba España* i altres diaris espanyols i renega completament no només del seu passat sinó també del seu origen català.

Resulta significatiu que al pròleg d'una edició de *La Ben Plantada* hi digui que “l'home que es contradiu es mutila”. Eugeni d'Ors, geni i figura! ✨